

Johannes Montsché, een onbekende tuinarchitect.

Martin van den Broeke

Het gebeurt zelden dat er een tuinarchitect wordt ontdekt van wiens werk geen afbeeldingen bekend zijn. Recent echter deed zich een dergelijk geval voor: een brief werd gevonden van een zeker Johannes Montsché, waarin hij zegt een tuinontwerp getekend te hebben⁴². Maar helaas, de tekening is niet aangetroffen, en van de tuin in kwestie is alleen een kadastraal minuutplan, zonder aanduiding van de paden, beschikbaar.

De brief is geschreven in Amsterdam op 26 januari 1798, en is gericht aan Jacob Hendrik Schorer. Hij was het jaar tevoren door erfenis eigenaar geworden van de buitenplaats Toornvliet bij Middelburg op Walcheren. Schorer wilde de tuin zijn pas verkregen bezit omvormen in een landschapstuin, waarvoor hij een architect benaderde. Kennelijk reikte Montsché's faam tot in Middelburg; in ieder geval ontving hij de opdracht om een ontwerp voor de nieuwe tuinaanleg te maken. De brief die hij aan Schorer stuurde, begint met: "Weledelen Hweer; hier nevens het Plan tot den verdre Aanleg van UWeledle Buytenplaats". De inhoud behandelt drie zaken. Allereerst schrijft Montsché dat hij een nauwkeurige tekening, van een voetmaat voorzien, heeft getekend, hoewel slechts een ruwe schets was beloofd. Ten tweede meldt hij dat hij de oorspronkelijke perceelverdeling op het kaartje heeft aangegeven, met daar overheen de ontworpen tuin. En tenslotte: "... alleen hopen ik wel begrepen te hebben, dat volgens UWeledle concept het waterstuk aan de regterzijde op het plan met daarbij geconsecteerde hoogte om daarop een Coepel te kunnen zetten, daar ter plaatse is geordonneerd, waar UWeledle intensie was hetzelfde geplaatst te hebben". Zoals gezegd, is het hier beschreven tuinontwerp niet gevonden.⁴³

Enig genealogische onderzoek⁴⁴

bracht het volgende naar voren: Johannes Montsché werd gedoopt in de Lutherse kerk in Amsterdam op 14 februari 1734. Zijn vader was Frederik Montsché, afkomstig uit Onna (een gehucht circa 2 kilometer zuidoostelijk van Steenwijk in Overijssel). Johannes had een broer Hendrik (gedoopt 11 oktober 1730) en een zus Anna Margaretha (gedoopt 20 mei 1732). Johannes Montsché ging op 17 mei 1765 in ondertrouw met Aaltje van Londen. Volgens het Poortersboek uit 1765 woonde hij in de Plantage en was hovenier. Johannes Montsché overleed op 12 april 1799 in zijn woning aan de Nieuwezijds Achterburgwal. Hij had geen kinderen.

⁴² Rijksarchief in Zeeland, familiearchief Schorer, inv. nr. 658.

⁴³ Een uitgebreide beschrijving van Toornvliet is in voorbereiding, en zal te zijner tijd verschijnen in mijn boek met de (voorlopige) titel *Arends' ogen: Jan Arends tekent buitenplaatsen op Walcheren*.

⁴⁴ In het Gemeentearchief Amsterdam.

Toonvliet is momenteel Montsché's enige bekende project. Het feit dat hij nog op 64-jarige leeftijd daaraan gewerkt heeft, doet vermoeden dat hij zich voor die tijd ook al met het aanleggen van tuinen bezig heeft gehouden. Wie van de lezers weet iets te melden over mogelijke andere aanleggen van Montsché?